

Wyniki finansowe otwartych funduszy emerytalnych i powszechnych towarzystw emerytalnych w 2010 roku¹

Na koniec grudnia 2010 r. w ewidencji Centralnego Rejestru Członków prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych było zarejestrowanych 14,9 mln **członków** otwartych funduszy emerytalnych (OFE), tj. o 4,0% więcej niż rok wcześniej. Udział osób stosunkowo młodych, w wieku do 40 lat, wyraźnie spadł (z 70% w 2009 r. do 66% w 2010 r.). Sukcesywnie wzrasta liczba członków OFE w najstarszej grupie wiekowej, tj. *51 lat i więcej* (z 8,6% do 12,0%). Populacja ogółem mężczyzn była liczniejsza niż kobiet, ich udział był wyższy o 4,8 pkt. proc. Koncentracja na rynku OFE była wysoka, o czym świadczy fakt, że liczba członków czterech największych funduszy emerytalnych wyniosła 9,0 mln tj. prawie 61% wszystkich członków.

Liczba rachunków² prowadzonych przez fundusze wyniosła 15,5 mln. Udział rachunków martwych, na które nie wpłynęła żadna składka wyniósł 4,7% (rok wcześniej 5,4%). Odsetek rachunków martwych dla poszczególnych funduszy wahał się od 2,2% do 15,5% rachunków ogółem (odpowiednio 2,3 % i 14,8 % rok wcześniej).

W 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazał do otwartych funduszy emerytalnych 23,0 mld zł **składek** oraz 0,2 mld zł **odsetek**. Począwszy od 19.05.1999 r. do 31.12.2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wpłacił do OFE 160,4 mld zł składek i 3,1 mld zł odsetek. W porównaniu z rokiem 2009, kwota składek wzrosła o 1,7 mld zł.

Aktywa ogółem otwartych funduszy emerytalnych (OFE) na koniec 2010 r. wyceniono na 223,3 mld zł, tj. o 23,7% więcej niż w 2009 r. Zobowiązania ogółem wzrosły do poziomu 2 mld zł (o 6,7%). Aktywa netto otwartych funduszy emerytalnych ukształtowały się na poziomie 221,3 mld zł, co oznacza 23,9% wzrostu w skali roku. Stosunek aktywów netto do

¹ Dane źródłowe pochodzą z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego i obejmują 14 OFE i 14 PTE S.A.

² Rachunek w OFE prowadzony jest od momentu podpisania umowy, ZUS później ujmuje w swojej ewidencji nowego członka (różnica to zasadniczo rachunki martwe).

sumy składek przekazanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do OFE na koniec grudnia 2010 r. w porównaniu do roku 2009 znacznie wzrósł i wyniósł 38,0% (wobec 30,0% rok wcześniej).

Udział **portfela inwestycyjnego** w aktywach ogółem wyniósł 99,2%. W portfelu dominowały obligacje (130,0 mld zł), przy czym ich udział w porównaniu do roku 2009 zmniejszył się o 7,8 pkt. proc. Udział akcji spółek notowanych na regulowanym rynku giełdowym wzrósł z 30,5% w 2009 r. do 36,3% w 2010 r. Depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe wyniosły 8,1 mld zł (wzrost o 109,3% w porównaniu z rokiem poprzednim).

Wartość inwestycji otwartych funduszy emerytalnych w akcje notowane na GPW wyniosły 80,7 mld zł (wzrost wartości tego portfela o 46,9% w skali roku), w tym w sektorze finansowym zainwestowano kwotę 28,9 mld zł, w sektorze przemysłu 28,5 mld zł, w spółkach sektora usługowego 21,8 mld zł. W portfelu inwestycyjnym OFE znajdowały się również akcje NFI (Narodowe Fundusze Inwestycyjne) wartości 0,4 mld zł.

Otwarte fundusze emerytalne zainwestowały kwotę 1,5 mld zł za granicą, tj. zaledwie 0,7% wartości portfela inwestycyjnego.

Przychody operacyjne otwartych funduszy emerytalnych wyniosły 7,2 mld zł, co oznacza 10,2% wzrostu w skali roku. Główną ich pozycją były odsetki od dłużnych papierów wartościowych, stanowiące 76,6% tych przychodów. **Koszty operacyjne** osiągnęły kwotę 1,1 mld zł i wzrosły o 44,4% w porównaniu do 2009 r. Koszty związane z zarządzaniem funduszami wyniosły 0,9 mld zł i stanowiły 84,2% kosztów operacyjnych (87,0% przed rokiem).

W 2010 r. **wynik finansowy** wykazany przez wszystkie otwarte fundusze emerytalne był dodatni i osiągnął wartość 21,1 mld zł., na co złożyły się: wynik z inwestycji w wysokości 6,1 mld zł oraz zrealizowany i niezrealizowany zysk w wysokości 15,0 mld zł.

Średnia ważona stopa zwrotu za okres od 28.09.2007 r. do 30.09.2010 r. wyniosła 3,36%. Lepszy rezultat od podanej średniej osiągnęło osiem funduszy. W porównaniu z poprzednim trzyletnim okresem referencyjnym (29.09.2006 – 30.09.2009) stopa ta spadła o 4,63 pkt. proc., co było wynikiem sytuacji na rynku finansowym. **Minimalna wymagana stopa zwrotu** w ostatnim okresie trzyletnim wyniosła minus 0,64%. Wszystkie fundusze osiągnęły stopę zwrotu wyższą niż minimalna wymagana.

***

Aktywa powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE) na koniec grudnia 2010 r. wyceniono na kwotę 3,9 mld zł (wzrost o 6,7%). W strukturze aktywów 45,6 % stanowił majątek obrotowy. Główną pozycję aktywów obrotowych stanowiły inwestycje krótkoterminowe, ale ich udział znacznie wzrósł z 88,8% w 2009 r. do 92,8% w 2010 r. Wśród aktywów obrotowych odnotowano spadek o 11,9% należności krótkoterminowych, w tym z tytułu dostaw i usług o 15,7%.

Pasywa w 88,7% były kształtowane przez kapitał własny, który wyniósł 3,4 mld zł, co oznacza jego wzrost o 6,8% w skali roku. Do wzrostu tego przyczyniło się głównie zwiększenie kapitałów zapasowych o 81,7 mln zł (wzrost o 5,4%). Zobowiązania i rezerwy na

zobowiązania zwiększyły się o 5,8% (24,2 mln zł), a rezerwy na zobowiązania spadły do poziomu 224,7 mln zł (różnica 8,9%). Rozliczenia międzyokresowe osiągnęły wartość 133,1 mln zł, (o 48,1% wyższą niż na koniec 2009 r.).

Przychody PTE wynikające z zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi wyniosły 1,8 mld zł, co stanowi zmniejszenie o 10,2% w porównaniu z rokiem poprzednim. Przychody z tytułu kwot pobieranych przez OFE od wpłacanych składek stanowiły 44,1% tej kwoty (spadek udziału o 20,0 pkt. proc. w skali roku), wynagrodzenie za zarządzanie 48,9% (wzrost udziału o 17,4 pkt. proc). **Koszty** zarządzania funduszami przez PTE wzrosły o 2,7%. Głównymi pozycjami generującymi koszty były usługi akwizycyjne (0,5 mld zł - wzrost o 6,2%).

Wynik techniczny PTE na zarządzaniu otwartymi funduszami emerytalnymi ukształtował się na poziomie 0,6 mld zł, tj. o 29,0% niższym niż na koniec 2009 r. Po uwzględnieniu wyniku na pozostałej działalności, towarzystwa uzyskały 0,7 mld zł zysku brutto (spadek o 23,5%). W efekcie, powszechne towarzystwa emerytalne zamknęły rok 2010 **zyskiem netto** 0,6 mld zł (spadek o 23,2%).

Tabl. 1. Członkowie Otwartych Funduszy Emerytalnych według wieku i płci w 2010 r.

Wiek	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem
				2009 = 100		

Ogółem	7 821 949	7 109 042	14 930 991	103,7	104,3	104,0
do 20 lat	130 190	92 371	222 561	53,8	47,6	51,0
21-25 lat	870 459	754 045	1 624 504	80,4	80,1	80,2
26-30 lat	1 481 511	1 368 716	2 850 227	99,8	100,2	100,0
31-35 lat	1 478 128	1 364 235	2 842 363	105,8	105,7	105,8
36-40 lat	1 237 294	1 162 420	2 399 714	111,0	110,7	110,8
41-45 lat	895 929	855 095	1 751 024	114,4	114,0	114,2
46-50 lat	734 191	721 895	1 456 086	102,6	102,1	102,4
51 lat i	994 247	790 265	1 784 512	137,8	152,5	143,9

Źródło: Dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przekazane przez UKNF

Tabl. 2. Składki przekazane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do Otwartych Funduszy Emerytalnych

Okres	Składki	Odsetki	Liczba składek
	w mln zł		w tys. szt.
19.05.1999 – 31.12.2009	137 383,6	2 920,8	1 316 692,5
w tym: 2009	21 323,3	194,9	154 127,2
19.05.1999 – 31.12.2010	160 375,7	3 086,4	1 490 646,0
w tym: 2010	22 992,1	165,7	173 953,6

Źródło: Dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przekazane przez UKNF

Tabl. 3. Trzyletnie ważone stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych

Okres	Trzyletnia ważona stopa zwrotu w %		
	średnia ważona	minimalna wymagalna	maksymalna osiągnięta
30.09.2004 – 29.09.2008	12,576	6,288	17,944
29.09.2006 – 30.09.2009	7,909	3,909	10,385
28.09.2007 – 30.09.2010	3,360	-0,640	5,224

Tabl. 4. Wybrane pozycje zagregowanego bilansu Otwartych Funduszy Emerytalnych

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		
	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Aktywa netto	178 630,1	221 251,1	123,9
Portfel inwestycyjny	179 039,9	221 461,6	123,7
Środki pieniężne ogółem	969,6	1 221,3	126,0
Środki pieniężne na rachunkach bieżących	0,2	28,4	142-razy
Środki pieniężne na rachunku przeliczeniowym	742,7	1 175,7	158,3
Środki pieniężne na pozostałych rachunkach	226,7	17,2	7,6
Należności ogółem	513,0	587,0	114,4
Należności z tytułu dywidend	2,4	4,9	204,2
Należności z tytułu odsetek	1,7	9,3	547,1
Należności od towarzystw	2,0	2,2	110,0
Należności z tytułu zbytych składników portfela	487,8	564,5	115,7
Należności z tytułu wpłat na rachunek premiowy	2,9	3,6	124,1
Pozostałe należności	16,3	2,4	14,7
Kapitał funduszy	130 015,9	151 453,3	116,5
Kapitał rezerwowy	-91,1	-104,1	x
Kapitał premiowy	13,5	15,3	113,3
Kapitał części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego	458,4	522,4	114,0
Zakumulowany nierozdysponowany wynik finansowy	48 233,4	69 364,3	143,8
Zakumulowany nierozdysponowany wynik z inwestycji	27 744,4	33 879,1	122,1
Zakumulowany nierozdysponowany zrealizowany zysk/strata z inwestycji	6 427,5	7 766,4	120,8
Niezrealizowany zysk/strata z wyceny inwestycji	14 006,1	27 663,3	197,5
Zakumulowane przychody z pokrycia niedoboru	55,5	55,5	100,0
Kapitał i zakumulowany nierozdysponowany wynik finansowy razem	178 630,1	221 251,1	123,9
Zobowiązania ogółem	1 892,3	2 018,7	106,7
Zobowiązania wobec członków	81,5	17,1	21,0
Zobowiązania wobec depozytariuszy	0,3	0,2	66,7
Zobowiązania wobec towarzystw	66,9	58,8	87,9
Zobowiązania z tytułu nabytych składników portfela	1 071,3	827,4	77,2
Zobowiązania z tytułu pożyczek i kredytów	584,3	957,7	163,9
Zobowiązania z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku rezerwowym i premiowym	4,4	5,8	131,8
Zobowiązania z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego	1,0	-	x
Pozostałe zobowiązania	57,7	126,1	218,5
Rozliczenia międzyokresowe	25,0	25,6	102,4

Tabl. 5. Wartość i struktura portfela inwestycyjnego Otwartych Funduszy Emerytalnych

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia				
	Wartość w mln zł		2009 = 100	Struktura w %	
	2009	2010		2009	2010
Ogółem	179 039,9	221 042,4	123,7	100,0	100,0
Akcje spółek na regulowanym rynku giełdowym	54 631,4	80 248,6	146,9	30,5	36,3
Bony skarbowe	455,5	1 696,2	372,4	0,3	0,8
Depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe	3 849,2	8 055,0	209,3	2,1	3,6
Obligacje	119 230,4	129 984,2	109,0	66,6	58,8
Inne lokaty	873,3	1 058,4	121,2	0,5	0,5

Tabl. 6. Zagregowany rachunek wyników otwartych funduszy emerytalnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2009=100
	w mln zł		
Przychody operacyjne	6 535,5	7 205,1	110,2
Przychody portfeli inwestycyjnych, w tym:	6 491,9	7 097,6	109,3
dywidendy i udziały w zyskach	841,1	1 336,5	158,9
odsetki od dłużnych papierów wartościowych	5 480,6	5 520,3	100,7
odsetki od depozytów i bankowych papierów wartościowych.	120,7	185,3	153,5
odpis dyskonta od dłużnych papierów wartościowych nabytych poniżej wartości	49,4	55,3	111,9
Przychody ze środków pieniężnych na rachunkach	9,8	15,3	156,1
Pozostałe przychody	5,8	8,7	150,0
Koszty operacyjne	735,5	1 061,7	144,4
Koszty zarządzania funduszami	639,7	893,7	139,7
Koszty zasilania rachunków premiovych	92,4	118,9	128,7
Koszty wynagrodzeń depozytariuszy	19,5	22,9	117,4
Koszty portfeli inwestycyjnych	0,2	0,6	300,0
Koszty zaciągniętych pożyczek i kredytów	2,9	19,4	669,0
Przychody z tytułu uzupełnienia aktywów funduszy środkami zgromadzonymi na rachunkach premiovych	-54,1	-55,6	102,8
Pozostałe koszty	1,8	2,8	155,6
Wynik z inwestycji	5 800,0	6 143,3	105,9
Zrealizowany i niezrealizowany zysk (strata)	14 859,9	14 987,5	100,9
Zrealizowany zysk (strata) z inwestycji	- 3 686,0	1 330,3	x
Niezrealizowany zysk (strata) z wyceny	18 546,0	13 657,2	73,6
Wynik z operacji	20 659,9	21 130,8	102,3
Wynik finansowy	20 659,9	21 130,8	102,3

Tabl. 7. Zagregowany bilans Powszechnych Towarzystw Emerytalnych

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		
	2009	2010	2009 =100
	w mln zł		
Aktywa ogółem w tym:	3 636,9	3 881,6	106,7
Aktywa trwale	1 974,3	2 113,1	107,0
Wartości niematerialne i prawne	444,9	430,1	96,7
Rzeczowe aktywa trwale	14,8	11,6	78,4
Należności długoterminowe	0,3	0,5	166,7
Inwestycje długoterminowe, w tym:	1 016,0	976,7	96,1
Długoterminowe aktywa finansowe, w tym:	1 016,0	976,7	96,1
papiery wartościowe wyemitowane przez SP lub NBP	801,9	801,7	100,0
udziały lub akcje agenta transferowego	147,1	108,1	73,5
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	498,3	694,2	139,3
Aktywa obrotowe	1 662,6	1 768,5	106,4
Zapasy	0,2	1,6	800,0
Należności krótkoterminowe, w tym:	108,7	95,8	88,1
z tytułu dostaw i usług	98,8	83,3	84,3
tytułem podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń i innych	2,7	4,4	163,0
Inwestycje krótkoterminowe	1 476,0	1 641,4	111,2
Krótkoterminowe aktywa finansowe, w tym:	1 176,9	943,0	80,1
papiery wartościowe wyemitowane przez SP lub NBP	1 146,3	893,7	78,0
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	296,9	696,0	234,4
Inne inwestycje krótkoterminowe	2,2	2,3	104,5
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	77,7	29,8	38,4
Pasywa ogółem w tym:	3 636,9	3 881,6	106,7
Kapitał własny	3 221,0	3 441,5	106,8
Kapitał podstawowy	1 507,9	1 559,4	103,4
Kapitał zapasowy	1 500,7	1 582,4	105,4
Kapitał z aktualizacji wyceny	9,2	11,4	123,9
Pozostałe kapitały rezerwowe	28,3	285,9	10-krotnie
Wynik finansowy z lat ubiegłych	-591,4	-585,9	x
Wynik finansowy netto okresu obrotowego	766,3	588,3	76,8
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	415,9	440,1	105,8
Rezerwy na zobowiązania	246,6	224,7	91,1
Zobowiązania długoterminowe	0,6	0,4	66,7
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	78,8	81,9	103,9
z tytułu dostaw i usług	32,9	51,0	155,0
tytułem podatków, ceł, ubezpieczeń i innych	32,3	18,0	55,7
tytułem wynagrodzeń	0,0	0,0	x
Fundusze specjalne	0,6	0,6	100,0
Rozliczenia międzyokresowe	89,9	133,1	148,1

Tabl. 8. Zagregowany rachunek wyników Powszechnych Towarzystw Emerytalnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2009
	w mln zł		= 100
Przychody wynikające z zarządzania OFE	2 032,0	1 825,7	89,8
Z tytułu kwot pobieranych przez OFE od wpłacanych składek	1 302,2	805,5	61,9
Wynagrodzenie za zarządzanie OFE	639,7	893,5	139,7
Z tytułu opłat na rzecz PTE uiszczanych przez członków OFE	0,3	0,4	133,3
Przychody od OFE na tworzenie rachunków premiowych	51,4	65,5	127,4
Przychody z tytułu wykorzystania rachunków rezerwowych OFE	35,8	59,0	164,8
Pozostałe przychody	2,6	1,7	65,4
Koszty związane z zarządzaniem otwartymi funduszami	1 210,1	1 242,3	102,7
Obowiązkowe obciążenia z tytułu zarządzania OFE	494,2	533,0	107,9
Koszty opłat agentów transferowych i rejestrów członków	150,2	140,0	93,2
Koszty opłat na funkcjonowanie KNF i rzecznika	8,4	16,6	197,6
Koszty z tytułu tworzenia w OFE rachunków premiowych	51,4	65,4	127,2
Koszty wpłat na rachunek części podstawowej funduszy gwarancyjnych	35,4	37,0	104,5
Koszty wpłat na rachunek części dodatkowej funduszy gwarancyjnych	55,7	66,2	118,9
Koszty z tytułu opłat transakcji nabycia i zbycia aktywów	0,5	0,9	180,0
Koszty z tytułu prowizji dla ZUS od składek członków OFE	167,3	181,3	108,4
Koszty z tytułu transferów – prowizja dla ZUS	7,3	8,0	109,6
Koszty z tytułu transferów – opłata dla KDPW	7,3	8,7	119,2
Koszty pozostałych obowiązkowych obciążeń i opłat operacyjnych	10,7	9,0	84,1
Pozostałe obciążenia	715,9	709,3	99,1
Koszty usług akwizycyjnych	446,4	473,9	106,2
Koszty marketingu i promocji	37,0	23,1	62,4
Koszty ogólne zarządzania PTE, w tym:	232,5	212,3	91,3
wynagrodzenia	104,0	98,7	94,9
usługi obce	70,4	69,4	98,6
ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	16,0	15,0	93,8
Wynik techniczny PTE na zarządzaniu OFE	821,9	583,4	71,0
Pozostałe przychody operacyjne	14,2	10,4	73,2
Pozostałe koszty operacyjne	9,3	17,4	187,1
Wynik operacyjny	826,8	576,4	69,7
Przychody finansowe	126,0	152,6	121,1
Koszty finansowe	5,9	4,2	71,2
Wynik na działalności gospodarczej	946,9	724,8	76,5
Wynik brutto	946,9	724,8	76,5
Podatek dochodowy	187,0	153,1	81,9
Korekta aktywów lub pasywów z odroczonego podatku	-6,4	-16,6	x
Wynik netto	766,3	588,3	76,8